

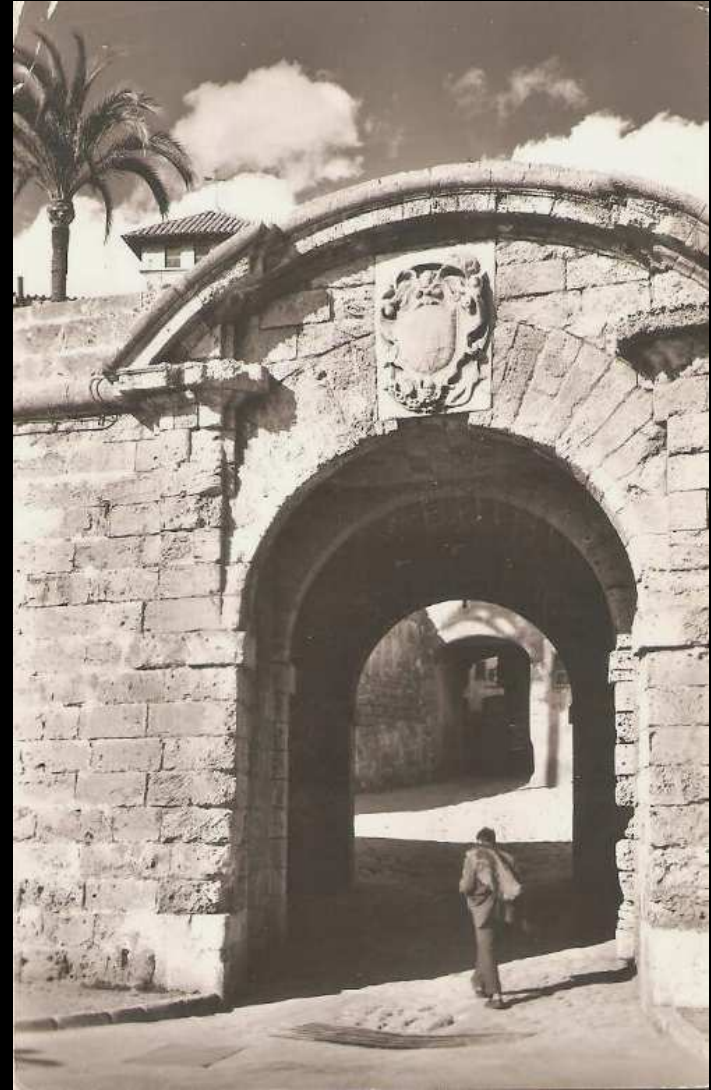

AUCA

Bartomeu
Rosselló-Pòrcel, 1935

*Retorno a les festes llunyanes,
quan la muralla de ponent
plena d'estàtues blanques sobre el mar
incendia la Catedral amb palmeres polsoses*

i pedres dins el xarol, diumenge de la Portella,

Jo poètic.

Retorn físic, real.

la primera vegada, cosins, amb marineres blaves.

Situació en el temps de la infància.

*Mira com es tanquen els vidres i dins la cambra la tarda,
la tarda es clou, la tarda damunt d'un llit d'agost, pots mirar-ho
des de qualsevol magraner;
soprèn els racons del jardí i sabràs el secret de les vànoves,
dels sillons amb roba de llengos antiga, de les columnes entorcillades!*

Segueix en el present.

A black silhouette of a tree with a person standing on its trunk. The tree has a thick trunk and several bare branches. The person is a simple black shape standing on the trunk. The background is white.

*vés al jardí, al costat de la marededeueta,
del safareig cansat de bressar les mateixes fulles,
hi ha les finestres que tenen el record del suïcida
i del boig que el va veure penjat i perdia la boca rient-se'n
amb els ulls tacats amb ombres com botons,
com els botons grocs de les margarides de la feixina,
a la Riera, més avall del Pont de Sant Pere,
on la Muralla no té canons sobre la Plana.*

Referència històrica.

Joanot Colom, (?- 1523): Agermanat que va ser *senyor* gairebé absolut de Mallorca durant dos anys i va plantar cara a les forces del rei que el van degollar, arrossegar i esquarterar. El seu cap va quedar exposat durant tres-cent anys.

Amb posterioritat, exaltat pels republicans s.XIX

Jo n'hi he posats i enfonsaré els vaixells del Port.

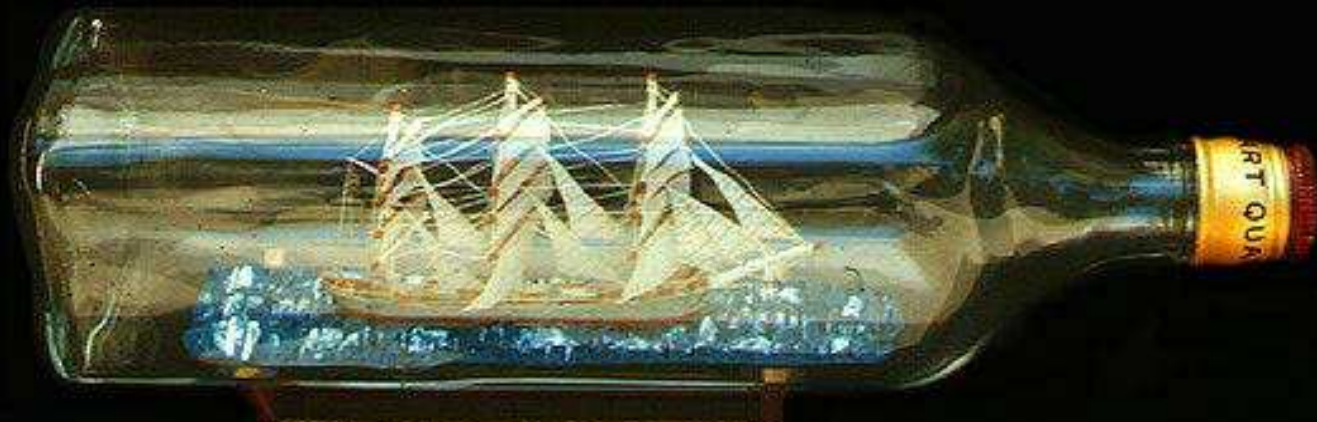
Els peixos es mengen el Jaume I davant la Farola.

El Pare Vidal, endolat, s'ho mira des de la Riba.

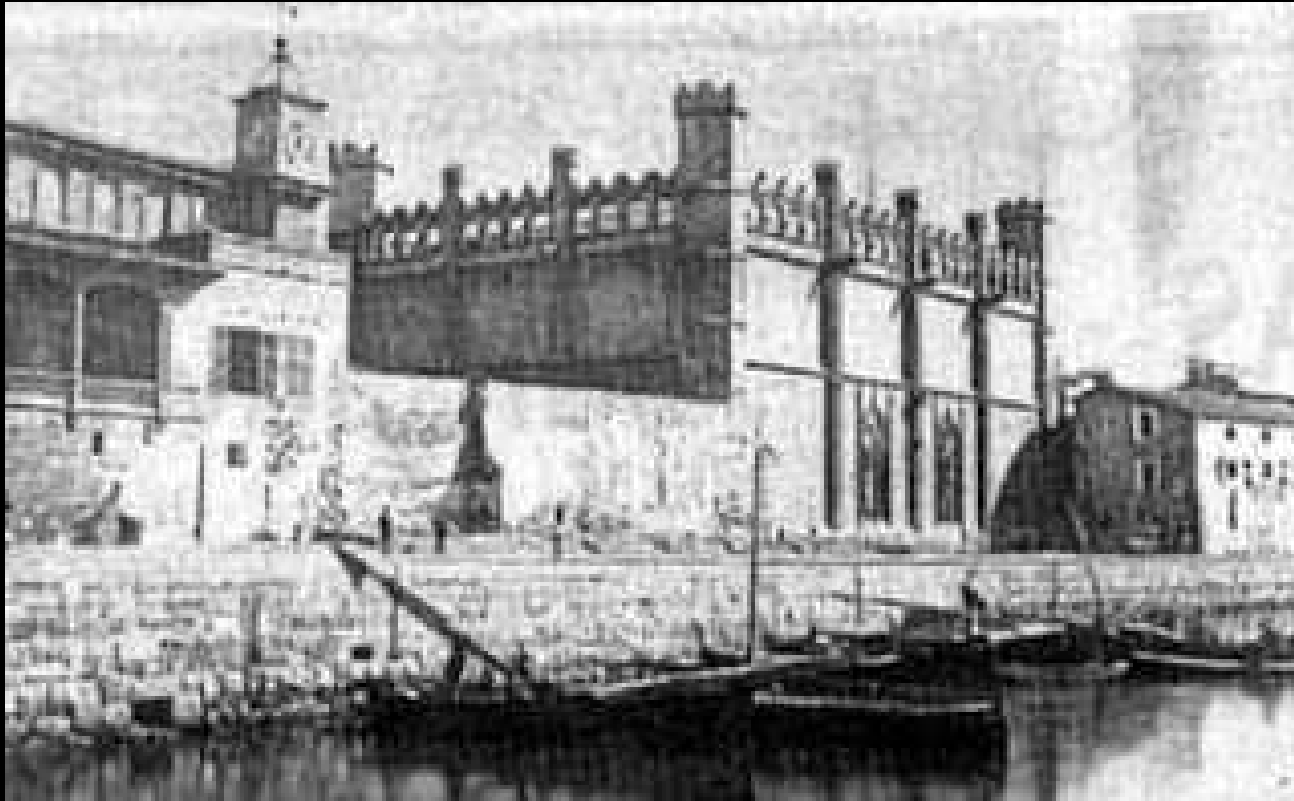
El Pare Vidal Taüt crida els cuirassats anglesos.

El Jaume I ara és un vaixell.

*Jaume I, t'ho dic, torna a sortir vestit de blanc,
i jo et faré portar sobre una tauleta d'eben
a la sala de rebre de can Robert Massanet,
i passaràs per l'entrada amb capitells jònics i pluja
-una casa de senyors, una casa bona, amb criades;
estaràs dins una botella verda de vi de Binissalem,
Rei Jaume amb un matalàs d'arena!*

Itinerari de l'antic llit de la riera

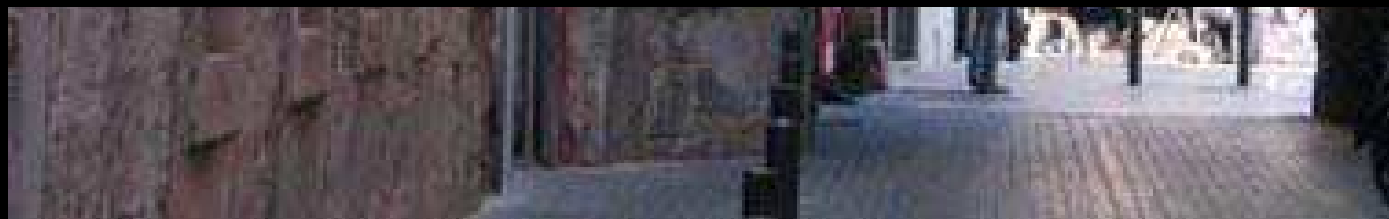
*El rei En Jaume I amb un llençol de pols grisa
entra per la Llotja! Boters, atureu els martells,
canteu la cançó de Carmen Flores al Líric.*

Ara Jaume I és el rei.

Balaguer: "el poeta [...] expressa el desig d'ensorrada definitiva d'una classe dominant que manté l'illa tancada a pany i clau a qualsevol canvi, en una mena de segona conquesta que obri els seus horitzons". Una nova conquesta catalana, doncs, obriria els horitzons de la societat mallorquina.

Ara passa el Jaume I pel carrer de la Mar.

Torna el vaixell

*Quadreu-vos,
carrabiners, saludeu el Capità amb la pistola!*

Capità Toni: va aconseguir que el només sentir el seu nom, fos el terror dels barbarescos, i les seves gestes a la mar, li van donar fama llegendària.

*Capità, a la glorieta dispara sobre la multitud,
com si fossis el Polvorí que va esclatar amb el tro més gran de la terra
(no n'han sentit mai de més fort ni aquí ni fora Mallorca;
totes les vinyes s'aturaren i el vent es cenyia a les soques,
els pits de les noies fremien llur defensa blana,....*

El polvorí de de San Fernando va esclatar el 1895.

... ¿seria possible relacionar-ho amb el famós manifest surrealista? (André Breton en el Segon Manifest Surrealista (1930) diu: "L'acte surréaliste le plus simple consiste, revolvers aux poings, à descendre dans la rue et à tirer au hasard, tant qu'on peut, dans la foule.") (vs. 39-44), tenim davant un exemple palès d'intent d'escriptura automàtica (amb sintaxi trasbalsada). **Lladó**, Mariantònia

*... i el Seminari masturba si Virgili les solituds
torna la lira renglera de canyes, xiulets i bellveures,
cossiols de clavells al terrat i l'estampa més grassa).*

El vers més enigmàtic del llibre.

La imatge que resulta podem relacionar-la amb les masturbacions dels seminaristes, si suposem, com sembla que ha de ser, que *"estampa mes grassa"* representa una dona. Jaume Vidal i Alcover

*Darrera la persiana sé el moment del cos al mirall
i espio el munt de la roba vora la flassada blanca.*

Moment de sensualitat adolescent.

Vaixell, trenca els arcs, els quioscs, les lleones.

Les esfinxs són figures de la mitologia grega amb cos de lleó i pits i cap de dona. Són quatre figures situades als extrems del passeig del Born i són conegudes popularment com "les lleones del Born" malgrat que el seu nom són Esfinxs

*El passeig està fart de mirades
i encara no ha après el peu ni la cuixa sota la falda.*

Més sensualitat adolescent.

Si vas a la Rambla, vaixell, trenca el verd de les Caputxines.

Llança el teu fum sobre la mòmia de sor Tomasa.

Santa Caterina Tomàs. XVI, canonitzada l'any 1830

*Sor Tomaseta, a on sou?
Ja vos podeu amagar
perquè el dimoni vos cerca;
dins un pou vos vol tirar.*

*Ella portava el dinar
An els pobres segadors,
I el dimoni envejós
El covo li va tomar.
Ella el va tornar a aixecar,
I va ser més saborós.*

*Ella tenia set anys
I ja cantava en el cor
I el bon Jesús li envià
Un pa de sucre molt bo*

...

-Sor Tomasa, que balla amb el cardenal Despuig vestit de diable-.

la ironia i la impertinència de les imatges
queden dissimulades per l'estil surrealista, però
la desmitificació ja és feta. M.A. Lladó

*Sor Tomaseta, el vaixell vol tirar-vos dins un pou;
arri, cavallet, camina, vola per la carretera,
menja la coca de mel dins la maneta de l'àngel.*

Portes la santa que sap com repiquen les campanes.

El poema datat a Barcelona el 1935 va escandalitzar sectors conservadors del moment.

Miquel Dolç, el 1949, li treia ferro. És dedicat a Gafim, un dels seus grans amics, un personatge peculiar de la vida cultural illenca: *“En Tomeu era comunista, jo nudista”*.

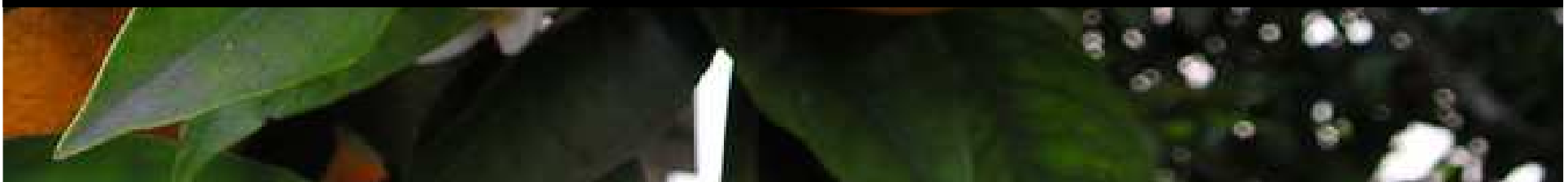

*La nit es posa a vetllar dins els ulls de ma mare.
Ma mare, fadrina, canta al carrer de l'Om i broda.*

El poeta torna al passat, el d'abans del seu naixement.

*Tambor, tamboret, tambor, broda, broda per la noça,
la noça demà passat, només amb una galera,
i tots a peu i després els tarongerars de Sóller.*

Popularisme.

Musicalitat.

Aquí pots nedar, vaixell: el brollador t'acarona.

És un braç inacabable a la teva quilla negra..

*Rellotge, calla i no diguis que l'infant s'acosta.
Serà espasa i trencarà totes les cadenes;
les grises rengleres d'arbres li ensenyaran arts de bruixes;
el seu cap serà penjat a la Porta Pintada
i el guardaran a la nit, perquè no parli.*

... el poeta se sent orgullós de la seva marginació, de la seva rebel·lió, però aquests versos ens demostren que també pateix i té por que el seu destí fatal s'acompleixi...

... Trobem, doncs, uns sentiments oposats: d'una banda el poeta és orgullós, rebel, però és també humà i té por.... sentiments antitètics; no confonen sinó que anticipen el significat ...

Lladó, M.A.

Hi ressona una aire premonitori *“d’infant a adolescent, que s’ha convertit ara en poeta, poeta-vident, poeta-rebel, i tindrà una fi tràgica de poeta-maleït”* M. Antònia Lladó

Poeta-maleït: talentós poeta que entén de la seva joventut, rebutja els valors de la societat, encapçala provocacions perilloses, és antisocial o lliure; en general mor abans que el seu geni siga reconegut pel seu valor raonable.

Poetes simbolistes

“Auca” és un gran fresc d’imatgeria col·lectiva escrit en vers lliure. Compost a partir de dades històriques i autobiogràfiques, desplega una estructura construïda i mesurada meticulosament, que en el títol evoca les cançons de cec, composicions de versos apariats acompanyades d’estampes il·lustratives, que normalment es declamen en públic glossant fets històrics i paisatges recognoscibles,...

.... personatges reals i ficticis, presents o oblidats, es barregen en una simultaneïtat acrònica, amb la finalitat de causar una sensació d’ubiquïtat....

El que aparenta ser caos i escriptura automàtica, en realitat respon a un pla ben traçat. La unitat del poema ve marcada per la unitat de lloc, per la toponímia i les referències a la ciutat. En canvi, des del punt de vista temporal, les successives analèpsies , la juxtaposició de fets i personatges històrics amb uns altres que pertanyen a la vida de l’autor, donen una sensació de simultaneïtat que ajuda a crear una certa atmosfera enigmàtica....

Al·lusions al foc i a la llum

Hi ha versos hermètics que es poden confondre amb l'escriptura automàtica surrealista o associar-se a un nivell simbòlic superior, al qual el lector no arriba a accedir. Així és a vegades. No obstant això, molts dels versos són fruit de la simple aportació poetitzada d'una dada real, la narració lírica d'un fet succeït, però l'existència del qual se'ns escapa, la implantació en l'escenari del poema d'un personatge que sembla extemporani i pertany al món personal de l'escriptor . .

. . . Rosselló-Pòrcel, en escriure aquest poema, cercava d'una manera evident l'efecte d'estranyesa més enllà dels lector immediats, sabent que se'n podria fer una lectura propera de l'estètica surrealista. No solament no va defugir aquesta possibilitat, sinó que la va alimentar amb la introducció d'uns versos sobre els quals s'ha especulat una vegada i una altra, i que fins avui ningú no ha pogut interpretar totalment: "I el Seminari masturba si Virgili les solituds/ torna la lira renglera de canyes, xiulets i bellveures,/ cossiols de clavells al terrat i l'estampa més grassa"

MOSQUERA, R. (Edicions 62, col·lecció EDUCAULA, Barcelona, juny 2012)

Surrealisme, definició d'A. Breton :

"Automatisme psíquic, mitjançant el qual es pretén expressar, sigui verbalment, per escrit o d'una altra manera, el funcionament real del pensament. Dictat del pensament amb absència de tota vigilància exercida per la raó fora de tota preocupació estètica o moral. "